

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd — RP 275/2022 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen

Ärende

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av polislagen (RP 275/2022 rd).

Beredning i utskott

Utskottets betänkande: Förvaltningsutskottet (FvUB 42/2022 rd).

Beslut

Riksdagen har antagit följande lag:

Lag

om ändring av polislagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i polislagen (872/2011) 1 kap. 1 § 3 mom., rubriken för 2 kap. 3 § samt 2 kap. 3 § 1 mom., 5 kap. 5 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 § 2 och 3 mom., 8 § 1 och 6 mom., 10 § 1, 5 och 6 mom., 17 § 3 mom., 23 § 2 mom., 28 § 2 mom., 29 § 2 mom., 30 § 1 mom., 45 § 3 mom., 50 §, 54 § 2 mom., 56 §, 58 § 1 mom. och 61 § samt 5 a kap. 30 och 41 § och 47 § 6 mom.,

av dem 5 kap. 5 § 1 mom., 7 § 3 mom., 8 § 1 mom., 10 § 1 och 6 mom., 23 § 2 mom. och 58 § 1 mom. samt 5 a kap. 30 och 41 § och 47 § 6 mom. sådana de lyder i lag 581/2019, 5 kap. 7 § 2 mom., 10 § 5 mom., 28 § 2 mom., den finska språkdräkten i 30 § 1 mom. samt 50 §, 54 § 2 mom. och 56 § sådana de lyder i lag 1168/2013 samt 5 kap. 61 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 581/2019 och 1195/2020, samt

fogas till 5 kap. 7 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1168/2013 och 581/2019, ett nytt 4 mom., till 5 kap. 10 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1168/2013 och 581/2019, ett nytt 7 mom. och till 5 kap. 15 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1168/2013 och 1269/2021, ett nytt 4 mom. som följer:

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Polisens uppgifter

I förundersökningslagen (805/2011) föreskrivs om förundersökning av brott, i tvångsmedelslagen (806/2011) om tvångsmedel i samband med förundersökning av brott och i polisförvaltningslagen (110/1992) om ordnandet av polisförvaltningens uppgifter.

2 kap.

Allmänna befogenheter

3 §

Gripande av efterlysta och andra personer

En polisman har rätt att gripa en efterlyst person som enligt en behörig myndighets efterlysning ska häktas eller tas i förvar. En polisman har rätt att gripa också andra personer som en domstol har bestämt att ska hämtas till domstolen, häktas eller tas i förvar.

5 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information

5 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Med *teleavlyssning* avses att ett meddelande som tas emot av eller sänds från en viss teleadress eller teleterminalutrustning och som förmedlas i ett i 3 § 43 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) avsett allmänt kommunikationsnät eller i ett därtill anslutet kommunikationsnät avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt för utredning av innehållet i meddelandet och av de förmedlingsuppgifter i anslutning till det som avses i 8 § i detta kapitel. Teleavlyssning får riktas endast mot meddelanden från eller meddelanden avsedda för en sådan person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som avses 2 mom.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

6 §

Inhämtande av information i stället för teleavlyssning

Om det är sannolikt att ett i 5 § avsett meddelande och förmedlingsuppgifterna i anslutning till det inte längre är tillgängliga genom teleavlyssning, kan polisen för att förhindra brott beviljas tillstånd att inhämta informationen hos en kommunikationsförmedlare under de förutsättningar som anges i 5 §.

7 §

Beslut om teleavlyssning och motsvarande inhämtande av information

Tillstånd till teleavlyssning och till inhämtande av sådan information som avses i 6 § 2 mom. kan ges för högst en månad åt gången räknat från den dag då tillstånd ges.

I ett yrkande och i ett beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska följande nämnas:

1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,

2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten eller, om personen inte är känd, den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,

3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleavlyssningen eller för inhämtandet av information i stället för teleavlyssning grundar sig på,

4) giltighetstiden med angivande av klockslag för tillståndet till teleavlyssning eller till inhämtande av information enligt 6 § 2 mom.,

5) den i 1 mom. avsedda polisman som leder och övervakar utförandet av teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning,

6) eventuella begränsningar och villkor för teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning.

Beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en anhållningsberättigad polisman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen, utom i situationer där den person som avses i 3 mom. 2 punkten inte är känd. I beslutet ska valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

8 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses att förmedlingsuppgifter som innehas av en kommunikationsförmedlare som avses i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation inhämtas om ett meddelande som har sänts från eller tagits emot av en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 5 § samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *förmedlingsuppgifter* avses i denna lag sådana uppgifter om

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

ett meddelande som kan förknippas med en i 3 § 7 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation avsedd användare eller med en i 30 punkten i den paragrafen avsedd abonnent och som behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.

Bestämmelser om utlämnande av information till myndigheter som tar emot nödmeddelanden finns i 321 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation.

10 §

Beslut om teleövervakning

Beslut om teleövervakning enligt 8 § 2 och 5 mom. samt 9 § 1 och 4—6 punkten och om teleövervakning i de fall som avses i 3 § ska fattas av domstol på yrkande av en anhållningsberättigad polisman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången räknat från den dag då tillståndet ges eller beslutet fattas. Tillståndet eller beslutet kan även gälla en bestämd tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten eller den fara som ligger till grund för åtgärden,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten eller, om personen inte är känd, den teledress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakningen grundar sig på,
- 4) samtycke, om detta är en förutsättning för teleövervakningen,
- 5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 6) den polisman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen och som avses i 7 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för teleövervakningen.

Beslut om de teledresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en anhållningsberättigad polisman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen, utom i situationer där den misstänkta personen inte är känd. I beslutet ska valet av de teledresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

15 §

Förtäckt inhämtande av information och dess förutsättningar

Polisen får rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

17 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Polisen får i syfte att förhindra brott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende. Polisen kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan riktas mot utrymmen eller andra platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som det kan antas att personen sannolikt besöker. Polisen får rikta sådan teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning mot anordningen oberoende av på vilken plats den finns.

23 §

Teknisk observation av utrustning och dess förutsättningar

Teknisk observation av utrustning får inte riktas mot sådana förtroliga meddelanden som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleavlyssning, teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning.

28 §

Täckoperationer och förutsättningar för sådana

För att förhindra brott får polisen rikta en täckoperation mot en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas komma att göra sig skyldig eller medverka till något annat i 10 kap. 3 § i tvångsmedelslagen avsett brott än grovt ordnande av olaglig inresa eller grovt tullredovisningsbrott, eller som med fog kan antas komma att göra sig skyldig eller medverka till ett brott som avses i 20 kap. 19 § i strafflagen. En förutsättning för en täckoperation i fråga om andra brott än dråp, mord och dråp under förmildrande omständigheter är dessutom att inhämtandet av information måste anses vara behövligt på grund av att den brottsliga verksamheten är planmässig, organiserad eller yrkesmässig eller på grund av att det kan antas att den fortsätter eller upprepas.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

29 §

Brottsförbud

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får en polisman som företar en täckoperation begå en ordningsförseelse eller något annat jämförbart brott för vilket det föreskrivna straffet är ordningsbot, eller en trafikförseelse, om gärningen är nödvändig för att syftet med täckoperationen ska nås eller för att inhämtandet av information inte ska avslöjas.

30 §

Deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet och i kontrollerade leveranser

Trots vad som föreskrivs i 29 § 1 mom. får en polisman som företar en täckoperation under sitt deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet skaffa lokaler, fordon eller andra sådana hjälpmedel, transportera personer, föremål eller ämnen, sköta ekonomiska angelägenheter eller bistå den kriminella sammanslutningen på andra med dessa jämförbara sätt, om det av synnerligen giltiga skäl har kunnat antas att

- 1) åtgärden genomförs också utan polismannens medverkan,
 - 2) polismannens verksamhet inte äventyrar eller skadar någons liv, hälsa eller frihet eller orsakar betydande fara för eller skada på egendom, och
 - 3) biståndet avsevärt främjar möjligheterna att uppnå syftet med täckoperationen.
-

45 §

Förfarandet i domstol

Om den person som avses i 7 § 3 mom. 2 punkten eller 10 § 6 mom. 2 punkten inte är känd och domstolen har beviljat tillstånd till teleavlyssning eller teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga förhandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande eller avslöjande av samma brott. Ärendet kan behandlas utan att tjänstemannen är närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

50 §

Förbud mot avlyssning och observation

I fråga om förbud som avser teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning tillämpas 10 kap. 52 § i tvångsmedelslagen.

54 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får också användas, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av brottet och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år eller det är fråga om något av följande brott:

- 1) givande av muta,
- 2) deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet,
- 3) misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara eller utsättande,
- 4) grovt hemfridsbrott,
- 5) frihetsberövande, bortförande av barn, olaga hot eller olaga tvång,
- 6) givande av muta i näringsverksamhet eller tagande av muta i näringsverksamhet,
- 7) utpressning,
- 8) förberedelse till allmänfarligt brott,
- 9) tagande av muta, brott mot tjänsthemlighet eller missbruk av tjänsteställning, eller
- 10) narkotikabrott.

56 §

Avbrytande av teleavlyssning, teleövervakning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att teleavlyssningen eller teleövervakningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den person som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska användningen av metoden för inhämtande av information till denna del avbrytas så snart som möjligt, och de upptagningar som har fåtts genom avlyssningen, de uppgifter som har fåtts genom teleövervakningen och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom användningen av sådana metoder för inhämtande av information genast utplånas.

Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen riktas mot ett förtroligt meddelande som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleavlyssning, teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning, eller om det framgår att den person som åtgärden riktas mot inte använder den anordning som är föremål för observationen.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

58 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, teknisk observation och kontrollerade leveranser ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har uppnåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört. I en underrättelse om teleavlyssning eller teleövervakning som riktats mot en person ska de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden specificeras.

— — — — —

61 §

Kommunikationsförmedlares skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

En kommunikationsförmedlare ska utan obefogat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleavlyssning och teleövervakning samt tillhandahålla polismyndigheten de uppgifter och redskap samt den personal som behövs för utförande av teleavlyssningen. Detsamma gäller de situationer där polismyndigheten genomför teleavlyssning eller teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Kommunikationsförmedlaren ska dessutom ge en anhållningsberättigad polisman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen sådana uppgifter som den har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

Polisen, den som utför åtgärden och den biträdande personalen har rätt att för att göra de kopplingar som behövs för teleavlyssning få tillträde också till andra utrymmen än de som är i kommunikationsförmedlarens besittning, dock inte till utrymmen som används för stadigvarande boende. En anhållningsberättigad polisman eller en polisman som hör till befälet vid skyddspolisen beslutar om åtgärden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

5 a kap.

Civil underrättelseinhämtning

30 §

Kopieringsförbud som gäller teleavlyssning, teleövervakning och basstationsuppgifter

Handlingar och data som innehas av ett i 3 § 27 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation avsett teleföretag (*teleföretag*) eller en i 41 punkten i den paragrafen avsedd sammanlutningsabonnent och som innehåller uppgifter om meddelanden som avses i 5 kap. 5 § 1 mom. i denna lag eller innehåller förmedlingsuppgifter som avses i 5 kap. 8 § 1 mom. eller basstationsuppgifter som avses i 5 kap. 11 § 1 mom. får inte kopieras.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

41 §

Förbud mot avlyssning och observation vid civil underrättelseinhämtning

Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning får inte riktas mot sådan kommunikation som parterna i kommunikationen inte får vittna om eller som parterna har rätt att vägra vittna om med stöd av 17 kap. 13, 14, 16 eller 20 § eller 22 § 2 mom. i rättegångsbalken.

Om det under tiden för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation eller teknisk observation av utrustning eller vid något annat tillfälle framkommer att det är fråga om ett meddelande som det är förbjudet att avlyssna eller observera, ska åtgärden avbrytas och de upptagningar som fåtts genom åtgärden och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom den genast utplånas.

De förbud mot avlyssning och observation som avses i denna paragraf gäller dock inte sådana fall där en i 1 mom. avsedd person deltar i sådan verksamhet som är föremål för civil underrättelseinhämtning och som allvarligt hotar den nationella säkerheten och det även för den personens del har fattats beslut om teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation eller teknisk observation av utrustning.

47 §

Underrättelse om användning av en metod för underrättelseinhämtning

Den som vid civil underrättelseinhämtning varit föremål för inhämtande av information behöver inte underrättas om systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, en täckoperation, bevisprovokation genom köp, styrd användning av informationskällor, platsspecifik underrättelseinhämtning, kopiering som riktar sig mot annat än ett meddelande och sådan kopiering av en försändelse som riktar sig mot annat än ett meddelande, om inte förundersökning har inletts i ärendet utifrån en anmälan enligt 44 §. Om förundersökning inleds, ska bestämmelserna i 10 kap. 60 § 2–7 mom. i tvångsmedelslagen iakttas. När en fråga enligt 10 kap. 60 § 3 mom. i tvångsmedelslagen om att skjuta upp eller avstå från underrättelsen om användning av en metod för underrättelseinhämtning behandlas, ska yrkandet framställas av en polisman som hör till be-fälet vid skyddspolisen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På hemliga metoder för inhämtande av information som är i kraft vid ikraftträdandet av denna lag tillämpas bestämmelserna i denna lag.

Riksdagens svar RSv 316/2022 rd

Helsingfors 27.2.2023

På riksdagens vägnar

talman

generalsekreterare